

YHTEISKUNNALLISEN TIEDON KIRJASTOVERKOSTO - KOULUTUSTA JA KOLLEGIAALISTA TUKEA VERKOSTOSTA

Ammatilliset verkostot ovat tärkeä osa kirjastolaisten arkipäivää ja ne vastaavat erilaisiin työelämästä nouseviin tarpeisiin. Kirjastoalalla tyypillistä on, että työryhmät ja verkostot ovat jakautuneet kirjastosektoreiden mukaan ja toiminta on usein keskittynyt vain yhteen teemaan tai tavoitteeseen. Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkosto on esimerkki hieman epätyypillisestä, eri kirjastosektoreita yhdistävästä kirjastoammatillisesta verkostosta.

Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkosto syntyi melko spontaanisti vuonna 2013, jolloin järjestettiin verkoston ensimmäinen tapaaminen ja keskusteltiin sen tavoitteista. Tuolloin verkoston toimintaan tuli mukaan kymmenkunta pääkaupunkiseudulla toimivaa kirjastoa. Lähtökohtana verkostolla oli tiedon välittäminen sellaisten kirjastojen kesken, joissa yhteiskuntatieteellisten aineistojen osuus on merkittävä.

Verkostossa on mukana hyvin erilaisia ja erikokoisia kirjastoja pienistä erikoiskirjastoista suuriin yliopistokirjastoihin. Verkoston jäsenistössä on nykyään mukana edustajia kaikilta kirjastosektoreilta, kun Helsingin kaupunginkirjasto saatiin mukaan verkoston toimintaan muutama vuosi sitten.

Verkostoitumisen myötä tietoisuus muiden kirjastojen kokoelmista ja palveluista on karttunut ja sitä on voitu välittää asiakkaille. Verkoston kokouksia on pyritty järjestämään eri kirjastoissa, jolloin osallistujat ovat voineet samalla tutustua kirjaston tiloihin ja kokoelmiin.

Verkoston toimintatavat on alusta lähtien haluttu pitää epämuodollisina; verkosto päättää toiminnastaan omista kokouksistaan eikä sillä ole virallispää toimintasuunnitelmaa tai vetäjää. Verkoston kokouksissa on ideoitu ja suunniteltu yleisötilaisuuksia ja koulutuksia. Aikaa on jätetty myös vapaa-muotoiselle ammatilliselle keskustelulle meneillään olevista muutoksista kirjastojen palveluissa, resursseissa tai kehysorganisaatiossa. Näin verkoston jäsenet ovat voineet muodostaa laajemman kuvan ammatillisista muutoksis-

ta ja murroksista eri kirjastosektoreilla. Verkoston kokoukset ja keskustelut ovat tarjonneet osaltaan myös kollegiaalista tukea organisaatioiden vaikeissa muutostilanteissa.

Verkosto kouluttaa ja oppii

Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkosto on järjestänyt kolme avointa yleisötilaisuutta sekä useita koulutustilaisuuksia. Avoimissa tilaisuuksissa kirjastot ovat esitelleet sekä tutkijapalveluitaan että kokoelmiaan ja palvelujaan yleisemminkin. Yksi yleisötilaisuus keskittyi verkoston kirjastoissa tarjolla olevaan kansainväliseen tietoon. Näiden tilaisuuksien tavoitteena on ollut tehdä verkostoon kuuluvia kirjastoja tunnetuksi potentiaalisille asiakkaille. Tavoitteena on ollut myös nostaa esiin yhteiskunnallista tietoa ja tiedonlähteitä, joita yleisölle on tarjolla.

Yleisötilaisuuksista ensimmäinen pidettiin Helsingin yliopiston pääkirjastossa, toinen eduskunnan Kansalaisinfossa ja kolmas Helsingin kaupunginkirjaston pääkirjastossa.

Verkosto on panostanut myös yhteiseen kouluttautumiseen. Koulutuksia on järjestetty teemoista, jotka ovat olleet ammatillisesti kiinnostavia ja hyödyllisiä. Lisäksi koulutus on voinut liittyä jonkin kirjaston ja sen kehysorganisaation toimintaan ja palveluihin. Tällainen koulutus pidettiin vuonna 2016, kun koulutus järjestettiin Patentti- ja rekisterihallituksen tiloissa ja teemana olivat PRH:n omat palvelut ja

niihin liittyvät erityiskysymykset. Tällöin kuultiin esityksiä mm. patentti-, tavaramerkki- ja yritystietokannoista.

Muita verkoston koulutuksia ovat olleet vuonna 2015 pidetty koulutus verkkotiedonhausta, vuonna 2017 järjestetty some-viestinnän koulutus sekä vuonna 2018 pidetty koulutus tiedon visualisoinnista. Verkkotiedonhaun kouluttajina toimivat YLE Arkiston asiantuntijat, jotka esittelivät lisäksi mm. koulutustoimintaansa ja tilojaan. Verkoston jäsenten digitaatiojen lisäämiseen tähtäsi myös some-viestinnän koulutus, joka järjestettiin eduskunnan Kansalaisinfossa. Koulutustilaisuudessa kuultiin viestinnän suunnittelija Päivi Litmanen-Peitsalan esitys kirjastoammattilaisen rooleista, Kirjastot.fi-portaaliin liittyvästä some-viestinnästä sekä asiallisen tiedon välittämisen haasteista sosiaalisessa mediassa. Eduskunnan kirjaston johtava tietoasiantuntija Päivikki Karhula kertoi some-viestinnän mahdollisuuksista erikoiskirjastoissa.

Tiedon visualisointiin keskittynyt koulutus pidettiin Eduskunnan kirjastossa viime keväänä. Tilaisuuteen saatiin kouluttajia mm. Helsingin kaupungin kaupunkitutkimus ja tilastot-yksiköstä sekä Aalto-yliopistosta. Organisaationsa infografiikka-käytäntöjä esitteli lisäksi verkostoon kuuluva Lasensuojelun keskusliiton kirjaston tietoasiantuntija Erkki Rautio.

Synergiaetuja ja säästöjä kustannuksissa

Palautte verkoston tilaisuuksista ja koulutuksista on ollut positiivista ja se on innostanut jatkamaan niiden järjestämistä. Muutaman viime vuoden ajan verkoston tavoitteena on ollut järjestää vuosittain yksi koulutustilaisuus, joka on suunnattu verkoston jäsenille ja muille kirjastoalan ammattilaisille.

Yhteisellä kouluttautumisella saadaan synergiaetua, kun käsiteltävistä aiheista keskustellaan erilaisista taustaorganisaatioista tulevien kollegoiden kesken. Näin voidaan löytää uusia näkökulmia siihen, miten eri tavoin osaamista voidaan soveltaa palvelujen toteutuksessa. Lisäksi verkoston kautta tutuiksi tullee kollegoilta on helppo pyytää lisätietoja tai neuvoja, jos jokin seikka jää askarruttamaan. Yhteisesti järjestettävillä pienimuotoisilla koulutuksilla voidaan säästää myös kustannuksissa. Verkosto ei peri osallistumismaksuja, kun taas kaupallisten yritysten järjestämät koulutukset esimerkiksi tiedon visualisoinnista voivat olla huomattavan kalliita.

Kuka tuntee verkoston?

Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkoston koko olemassaolon ajan on pohdittu, miten lisätä kirjastoalan kollegoiden tietämystä verkostosta. Tunnettuutta on ollut haasteellista vahvistaa, kun taustalla ei ole yhdistystä, järjestöä tai muuta virallista yhteisöä. Uusia jäseniä verkostoon on tullut vähitellen sanan levitessä.

Myös tiedottamiseen liittyy omat haasteensa. Toistaiseksi tiedotusta on tehty pääosin sähköpostitse verkoston jäsenten omissa organisaatioissa. Tilaisuus kertoa verkostosta oli STKS:n Informaatiolukutaitoryhmän vuonna 2014 järjestämässä verkostoihmisessä seminaarissa, jossa verkosto esittäytyi yhtenä esimerkkinä kirjastoalalla toimivasta ammatillisesta verkostosta.

Verkostolle on luotu oma keskusteluryhmä LinkedIn-palveluun sekä wikisivu, jossa on ladattavissa yleisötilaisuuksien esityksiä.

Tervetuloa mukaan toimintaan! Lisätietoa saa verkoston wiki-sivulta ja LinkedInistä.

Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkoston wikisivu

<https://wiki.helsinki.fi/display/YKTkirjastoverkosto/Yhteiskunnallisen+tiedon+kirjastoverkosto>

Kirjoittajat:

MIKA HOLOPAINEN
Tietoasiantuntija
Helsingin yliopiston kirjasto
mika.holopainen@helsinki.fi

SIRKKA-LIISA KORKEILA
Tietoasiantuntija
Eduskunnan kirjasto
sirkka-liisa.korkeila@eduskunta.fi